

EĞİTİM
yayınevi

YABANCILARA **TÜRKÇE** ÖĞRETİMİ

Editör: **Dr. Erdost ÖZKAN**

YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ

Editör
Dr. Erdost ÖZKAN

EĞİTİM
yayınevi

YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ

Editör: Dr. Erdost ÖZKAN

Genel Yayın Yönetmeni: Yusuf Ziya Aydoğan (yza@egitimyayinevi.com)
Genel Yayın Koordinatörü: Yusuf Yavuz (yusufyavuz@egitimyayinevi.com)

Sayfa Tasarımı: Eğitim Yayınevi Grafik Birimi

Kapak Tasarımı: Eğitim Yayınevi Grafik Birimi

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı
Yayıncı Sertifika No: 47830

ISBN: 978-625-7405-76-8
1. Baskı, Aralık 2021

Baskı Cilt
Bulut Dijital Matbaa Sanayi Ticaret Limited Şirketi
Musalla Bağlan Mah. İnciköy Sok. 1/A Selçuklu / KONYA
Matbaa Sertifika No: 48120

Kütüphane Kimlik Kartı
YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ
Editör: Dr. Erdost ÖZKAN
440 s., 165x240 mm
Kaynakça var, izin yok.
ISBN: 978-625-7405-76-8

Copyright © Bu kitabın Türkiye'deki her türlü yayın hakkı Eğitim Yayınevi'ne aittir. Bütün hakları saklıdır. Kitabın tamamı veya bir kısmı 5846 sayılı yasanın hükümlerine göre kitabı yayımlayan firmanın ve yazarlarının önceden izni olmadan elektronik/mechanik yolla, fotokopi yoluyla ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, yayımlanamaz.

EĞİTİM
yayınevi

Yayınevi Türkiye Ofis: İstanbul: Eğitim Yayınevi Tic. Ltd. Şti., Atakent mah. Yasemen sok.
No: 4/B, Ümraniye, İstanbul, Türkiye

Konya: Eğitim Yayınevi Tic. Ltd. Şti., Fevzi Çakmak Mah. 10721 Sok. B Blok, No: 16/B,
Safakent, Karatay, Konya, Türkiye
+90 332 351 82 85, +90 533 151 50 42, 0 332 502 50 42
bilgi@egitimyayinevi.com

Yayınevi Amerika Ofis: New York: Eğitim Publishing Group, Inc.
P.O. Box 768/Armonk, New York, 10504-0768, United States of America
americaoffice@egitimyayinevi.com

Lojistik ve Sevkiyat Merkezi: Kitapmatik Lojistik ve Sevkiyat Merkezi, Fevzi Çakmak Mah.
10721 Sok. B Blok, No: 16/B, Safakent, Karatay, Konya, Türkiye
sevkiyat@egitimyayinevi.com

Kitabevi Şubesi: Eğitim Kitabevi, Şükran mah. Rampalı 121, Meram, Konya, Türkiye
+90 332 499 90 00
bilgi@egitimkitabevi.com

İnternet Satış: www.kitapmatik.com.tr
+90 537 512 43 00
bilgi@kitapmatik.com.tr

 kitapmatik
İnternetki kitapçılık
İnternetkurumları

9. Bölüm: Yabancılar Türkçe Öğretiminde Okuma Eğitimi ve Etkinlik Örnekleri

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet BAŞKAN - Hitit Üniversitesi

Dr. Erdost ÖZKAN - Pamukkale Üniversitesi

10. Bölüm: Yabancılar Türkçe Öğretiminde Yazma Eğitimi

Dr. Öğr. Üyesi Merve MÜLDÜR - Süleyman Demirel Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Nil Didem ŞİMŞEK - Süleyman Demirel Üniversitesi

11. Bölüm: Yabancılar Türkçe Öğretiminde Otantik Yazma Kavramı Üzerine Kuramsal Bir Çalışma

Dr. Öğr. Üyesi Tuba KAPLAN ALPTEKİN - Kilis 7 Aralık Üniversitesi

12. Bölüm: Yabancılar Türkçe Öğretiminde Dil Bilgisi

Öğr. Gör. Muhammet Hüseyin YAZICI - Hitit Üniversitesi

Öğr. Gör. İrem NUR DEMİR - Hitit Üniversitesi

13. Bölüm: Yabancılar Türkçe Öğretiminde Drama Kullanımı

Doç. Dr. Bilge BAĞCI AYRANCI - Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Öğr. Gör. Ezgi İNAL - İstanbul Aydın Üniversitesi

14. Bölüm: Yabancılar Özel Amaçlı Türkçe Öğretimi

Dr. Mustafa ULUTAŞ - Uşak Üniversitesi

15. Bölüm: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Akademik Yazma

Doç. Dr. Nevin AKKAYA - Dokuz Eylül Üniversitesi

Uzm. Esra ÖZDEN - Dokuz Eylül Üniversitesi

16. Bölüm: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Veri Tabanlı Öğrenme

Dr. Öğr. Üyesi Ramazan ŞİMŞEK - Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi

17. Bölüm: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dijitalleşme: SAMR ve ASSURE Modelleri

Dr. Kerim SARIGÜL - Gazi Üniversitesi

18. Bölüm: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme

Doç. Dr. Serpil ÖZDEMİR - Bartın Üniversitesi

19. Bölüm: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Geribildirim

Doç. Dr. Mustafa ALTUN - Sakarya Üniversitesi

13. BÖLÜM: YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE DRAMA KULLANIMI	297
Bilge BAĞCI AYRANCI, Ezgi İNAL	
14. BÖLÜM: YABANCILARA ÖZEL AMAÇLI TÜRKÇE ÖĞRETİMİ	307
Mustafa ULUTAŞ	
15. BÖLÜM: YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE AKADEMİK YAZMA	329
Nevin AKKAYA, Esra ÖZDEN	
16. BÖLÜM: YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE VERİ TABANLI ÖĞRENME	351
Ramazan ŞİMŞEK	
17. BÖLÜM: YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE DİJİTALLEŞME: SAMR VE ASSURE MODELLERİ	367
Kerim SARIGÜL	
18. BÖLÜM: YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	381
Serpil ÖZDEMİR	
19. BÖLÜM: YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE GERİBİLDİRİM	421
Mustafa ALTUN	
YAZARLAR HAKKINDA	430

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE GERİBİLDİRİM

Doç.Dr. Mustafa ALTUN*

GİRİŞ

Gündelik yaşamımızda dilin doğal konuşuru olduğumuz halde bile diyaloglarda sık sık bizim söyleyişimizi onaylamayan, düzeltme gereği duyan insanlarla karşılaşırız. Bunun kimi zaman dil bilgisel kimi zaman edim bilimsel gerekçeleri vardır. Özellikle çocuklar bu durumlarda daha sık uyarılırlar. Çünkü dili yeni öğrenmeye çalışıyorlardır. Yabancı olduğu bir dili öğrenenlerin de benzer süreçlerden geçerek dili öğrendikleri varsayılabilir. Başlangıçtan ileri düzeye gelene kadar deneme-yanılma ve düzeltmeye dayanan bir deneyimden geçerler. Süreç bir eğitim kurumunda belirli bir programa göre yürütülüyorsa, ya ana dili ya da ikinci dil olarak o dili edinmiş/öğrenmiş öğretmenlerin gözetiminde ilerlemek durumundadır. Öğretmen hem sözlü hem de yazılı öğrenci çıktılarını bir biçimde denetlemek ve yanlışlarını doğrudan ya da dolaylı olarak düzeltmelerine yardımcı olmakla yükümlüdür. Bu etkileşimli etkinliği alanyazında genel olarak geribildirim (feedback) adı verilir.

Geribildirim, öğretmen-öğrenci etkileşiminin önemli bir ögesidir. Eğitim sürecinin aksayan, eksik kalan yönlerinin tamamlanmasında rol oynar. Ancak bunun bir noktadan sonra öğrenci motivasyonunu olumsuz etkilediği de bir gerçektir. Sürekli geribildirimle karşı karşıya kalan bir öğrencinin bir süre sonra “Acaba öğrenemeyecek miyim? Bende mi bir sorun var?” sorularıyla baş başa kaldığı görülür. Geribildirim olumlu tarafla öğrencileri teşvik ettiği, özgüvenini sağladığı da ifade edilebilir. Yanlışının farkına varan öğrenciler benzer yanlışlara düşmekten kurtularak olumlu bir gelişim gösterirler. Alanyazında da geribildirim gerekli olup olmadığına, hangi yanlışlarda, ne zaman ve ne sıklıkta geribildirime ihtiyaç duyulduğuna dair tartışmalar yapılmaktadır. Bu bağlamda çalışmamızda kuramsal bilgi ile birlikte alan araştırmalarının sonuçlarına yer verilecektir.

GERİBİLDİRİM TÜRLERİ

Geribildirim öncelikli olarak anlık ve gecikmeli geribildirim olarak ayrılır. Bu bağlamda öğrencilerin geribildirim zamanlamasının etkileri sorgulanır. Bir başka ayırım da açık/doğrudan ve örtük/dolaylı geribildirimdir. Öğrencilerin öğrenme süreçlerini olumlu yönde geliştirmek, motivasyonlarını yüksek tutmak adına açık mı yoksa örtük mü geribildirim etkili olduğu tartışılır.

Alanyazında sıklıkla atıf yapılan Lyster ve Ranata’nın araştırma makalesinde açık düzeltme (explicit correction, yeniden düzenleme (recast), anlamı kesinleştirme talepleri (clarification requests), üstdilsel geribildirim (metalinguistic feedback), ortaya çıkarma (elicitation), tekrar (repetition) olmak üzere 6 geribildirim türü bildirmiştir:

- Açık düzeltme*de öğretmen öğrencinin söylediklerinin yanlış olduğunu açıkça söyler ve doğru biçimi verir.
- Yeniden düzenleme*de öğretmen öğrencinin ifadesinin bir kısmını ya da tamamını yeniden formüle eder.
- Anlamı kesinleştirme taleplerinde* öğretmen öğrenciden hatalı bir ifade kullandığını, aslında ne söylemek istediğini açıklamasını ister.
- Üstdilsel geribildirimde* açıkça doğru biçimi vermeden öğretmen hatanın yerini gösterir.

* Doç.Dr., Sakarya Üniversitesi, 0000-0002-1826-793X, maltun@sakarya.edu.tr

Çoban, Zehra (2020). *Unravelling the beliefs and practices of efl teachers about corrective feedback in Turkey*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İngiliz Dili ve Eğitimi Bilim Dalı.

Kaptı, Melahat ve Kana, Fatih (2018). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde geribildirimle ilgili öğrenci görüşlerinin değerlendirilmesi. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, Volume 6, Issue 1, March 2018, s. 320-336.

Kardaş, Doğuş Murat (2021). *Yabancılar Türkçe öğretiminde geribildirim dört temel dil becerisinin geliştirilmesine etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi Bilim Dalı.

Kılıç, İlknur (2017). *Sakarya Tömer'de Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin iyelik ve hâl eklerini öğrenmelerinde dolaylı ve doğrudan geribildirim etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yabancılar Türkçe Eğitim Bilim Dalı.

Lyster, Roy ve Ranta, Leila (1997). Corrective feedback and learner uptake. *SSLA*, 20, 37-66.

Nacakçıoğlu, Ali (2021). *Yabancılar Türkçe öğretiminde öğrencilerin sözel hataları ve düzeltici geri bildirimlerin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Yabancılar Türkçe Eğitim Anabilim Dalı.

Özdeş, Mustafa (2019). *Yabancılar Türkçe öğretiminde yazılı akran ve öğretmen geribildirimleri üzerine karşılaştırmalı bir inceleme*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Bilim Dalı.

Sheen, Younghee (2011). *Corrective feedback, individual differences and second language learning*. Dordrecht:Springer.

Yılmaz, Yücel (2013). The relative effectiveness of mixed, explicit and implicit feedback in the acquisition of English articles. *System* 41 (2013) 691-705.

Yin, Xueke (2021). How effective are recasts in providing corrective feedback? - an analysis of recent perspectives. *International Journal of Applied Linguistics & English Literature*, 10(1), 33-41. doi:http://dx.doi.org/10.7575/aiac.ijalel.v.10n.1p.33